

signalstoffer involvert i søvn, hormoner og immunforsvarets relasjoner til søvn, søvn ved psykiske sykdommer og søvn hos eldre, demente og barn. Det er kapitler om søvn, kjønn og sex, om mosjon og kosttilskudd, og om alkohol, stoff og misbruk. Siste del av boken er viet søvnproblemer og søvn-sykdommer.

Layouten er god. Det er rikelig med tabeller og for det meste gode illustrasjoner. Papiret er tykt og glatt, og boken fremstår som meget tiltalende og leservennlig. Forfatteren er psykiater med nevrofarmakologi som spesialfelt. Fremstillingen bærer preg av dette, med stor vekt på signalstoffer, hormoner og psykofarmaka. Dette er et pluss mange steder, slik som i kapitlene om søvn og psykiske sykdommer, om alkohol og stoff, og om sovemedisiner. Andre steder er det definitivt et minus, som når forfatteren forklarer søvnregulering som et samarbeid mellom det indre ur og utskillingen av og balansen mellom de ulike signalstoffer eller presenterer neuropeptidet hypocretin (orexin) som det viktigste signalstoffet for søvn.

Boken er altså noe ujevn, og bærer preg av den store bredden i målgruppen. Det beste kapitlet er det om sovemedisin, som er meget nyttig for leger. Jeg nøler likevel med å anbefale den for leger, fordi den første delen om basal søvn er for mye preget av forenklinger og dels uriktig og av kategorisk fremstilling av stoff som det langt fra er vitenskapelig enighet om.

Litteraturhenvisninger finnes nesten ikke. Siste del av boken er definitivt den beste og vil være nyttig lesing både for annet helsepersonell og for pasienter.

Reidun Ursin

Fysiologisk institutt
Universitetet i Bergen

Med makten i sitt ord

Arild Bjørndal, Magne Nylenna, red

Med makten i sitt ord:

festskrift til Per Fugelli på 60-årsdagen.

231 s, ill. Oslo: Unipub, 2003. Pris NOK 329
ISBN 82-7477-159-1

Dette er et festskrift til Per Fugelli på 60-årsdagen i desember 2003. 22 kolleger og venner er bidragsytere, men jubilaranten selv får siste ord i kapitlet Forenklet selvangivelse.

Temaene spenner vidt og reflekterer de mange fagfelter og saker Per Fugelli har engasjert seg i. Noen smakebiter: Christian Borchgre-vinks kapittel handler om etableringen av tre akademiske fag ved Universitetet i Oslo: allmenmedisin, etikk og geriatri, Kirsti

Malterud beskriver hva som er god forskningsveiledning og Arvid Bryne omtaler rikssynseren – «provokator, veiviser eller klovn i det offentlige rom?». Fugelli hylles for sin ordkunst, sin humor og sitt engasjement, men flere av forfatterne er også kritiske. På hvilken måte påvirkes og oppfattes faget sosialmedisin når dets fremste målbærer ikke har data bak synspunktene? Bør det være en sosialmedisinsk fanesak at man skal ha rett til å røyke hvor som helst?

I et av kapitlene spør Anne Kveim Lie hvordan man skal få studenter til å lytte og lære. Hun sammenlikner hvordan gynekologen Ernst Schjøtt-Rivers (1901–82) trollbandt studentene med sine forestillinger med hvordan Fugelli oppnår det samme ved å stå rolig bak talerstolen og lese sitt manuskript: «Det gjorde utslettelig inntrykk på mine medstudenter; fraværet av hjelpemidler gjorde mer ut av seg enn de mest avanserte opplegg ... Det forunderlige er at det fungerte; ingen begynte å lese avisen i hans forelesninger, selv ikke i smug.»

Boken har en 30 siders bibliografi. Kan hende burde den vært kortere. Iona Heath peker i det eneste engelskspråklige kapitlet på at Fugelli har publisert lite på engelsk, mens Magne Nylenna skriver om den økende informasjonsmengden og problemene en slik overflod av informasjon fører med seg. Men det er ingen grunn til å la være å skrive. «Tvert imot må du skrive stadig mer – og i hvert fall stadig bedre – om du skal nå frem med ditt budskap.» Nylenna henvender seg her til alle leserne, men jubilaranten tar det nok også med seg.

Erlend Hem

Tidsskriftet

Perspektivgivende skjønnlitterær idébank

Jan C. Frich, Edvin Schei,
Knut Stene-Johansen, red

På sykeleiet –

sykdom og medisin i litteraturen

288 s, ill. Oslo: Gyldendal, 2004. Pris NOK 349
ISBN 82-05-32565-0

På sykeleiet er en samling skjønnlitterære tekster med sykdom og legevitenskap som tema. Redaktørenes tanke har vært å bruke litteraturen til å utvide og nyansere sykdomsbegrepet. Innledningsvis hevdes det at boken i utgangspunktet er rettet mot alle som forholder seg til sykdom privat eller i arbeid. Det er vanskelig å tenke seg noen som faller utenfor målgruppen! Når det gjelder leger og andre som er så interessert i medisin at de leser boken anmeldelser i Tidsskriftet, er det fristende å antyde at boken bør være obligatorisk i hyllen.

Tekstutvalget i antologien favner bredt, både hva gjelder sjanger, innhold, tids-

epoke, opphavssted og form. Her er dikt og noveller, kortprosa, essayer og utdrag fra romaner, skuespill og sagaer. Forfattergalleriet spenner fra Ludvig Holberg via Alf Prøysen til Franz Kafka og Susan Sontag. Boken som helhet veves tettere sammen av en velskrevet innledning som nesten kan leses som et selvstendig essay om medisin og litteratur. Redaktørenes engasjement for ivaretagelse av pasienter som hele mennesker skinner tydelig igjennom.

Tekstsamlingen er inndelt i seks deler: Lidelsen, Ordet, Smitten, Troen og Oppløsningen. Tekstene i hver del har felles tema – som korresponderer med deloverskriften. Men ofte belyser hvert romanutdrag eller dikt emnet fra svært forskjellige vinkler.

Glanspapirfaktoren i *På sykeleiet* er ekstremt lav. Klassiske legeromaner med kjekkasdoktorer og letturte damer har ingen plass her. Det er tydelig at man har lagt mye arbeid i å finne frem til den virkelig gode litteraturen på området.

På et vis kjennes boken litt som en livbøye for meg. Noe du kan ta tak i når du synker til hårfestet ned i en strøm av rutinemessige vondter og lidelser og lurert på hvor menneskene er blitt av under sykdomsfjellet. Et vell av inspirerende tanker og assosiasjoner oppstår under lesingen. Perspektiver som man kjenner at man trenger å bli minnet på fordi de altfor lett blir borte i hverdagsmaset.

Selv om det er lagt vekt på at alle tekstutdragene skal kunne leses som selvstendige enheter, kan man ofte savne fortsettelsen. Kanskje er dette en av bokens største fordeler? *På sykeleiet* er ikke oppbrukt når den er utlest. Den blir stående i bokhyllen som en idébank, et sted du kan kikke når du trenger nye forslag til noe du skal lese neste gang.

Kari Holte

Anestesiavdelingen
Fredrikstad